

szombat, nov. 30.

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Kisfaludy-társ.; budapesti napló: Hunyady Mátyás királyunknak emlék fog felállítatni, pesti gyermek-kórház, miss Pardoe munkája első kötete bevégezve; magyar játékszin, 's a t.; almanach - társaság, különféle: Klobusiczky Péter érsek adakozásai, új tanárok a pesti egyetemenél, erdélyi hírek, 's a t.; pesti énekiskola, tőzsér- 's iparügy; 's a t.) Amerika. Spanyolország (Espartero Madridba készül; Cabrera hajlandó alkudozni; adó - megtagadások; A. Marrast véleménye Cabreráról és Esparteróról; Espana grófot holtak hírlik; 's a t.) Anglia (a királynő házassága akadályra látszik találni; Cambridge György hg Londonban; 's a t.) Franciaország. Törökország. Görögország. Belgium. Németalföld.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. főlsége Hammer-Purgstall b. udv. tanácsos 's magy. akad. tagnak a' francziák királyától kapott böcsület-rendü tisztí dicsjél elfogadhatását és viselhetését megengedni; f. e. nov. 16iki határozatában Huszár Bálint cs. kir. titkos udv. és statuskancelláriai tanácsost és ideigl. cs. kir. udv. tolmácsot valóságos udv. tolmácsná nevezni; nov. 2ki rendeletében Jedlik Anian sz. benedek-rendi áld. papot 's eddig a' pozsonyi kir. akademiánál természettani r. oktatót a' pesti tudom. egyetemhez physika és mechanika tanítójává, végre Almásy Dienes grófot a' m. k. u. kancellária fogalmazó-gyakornokát a' cs. k. közöns. udv. kamrához díjtalan fogalmazóvá nevezni méltóztatott.

A' Kisfaludy-társaság nov. 25. tartott ülésében Fáy András igazgató jelentést tevén, miképen hozzá a' pályahatárnap után még négy ballada érkezett, de mellyeknek feltöretlen borítékain a' postabélyeg, ugy az általa megtekintett postahivatali jegyzőkönyv is Pestre érkezésök napjaul csakugyan november huszadikát, u. m. a' határnapot, vallják; az ülés ama' négy versenyművet bíráló alá bocsátotta, a' jeligés levelkéket pedig szokott mód szerint lepecsételve az igazgató kezei közt hagyta. — Jeligéi az említett négy darabnak: 25. Ki költ fel engem? Vörösmarty. 26. Nézz Árpádra, magyar, ki hazát állita nemednek (d) Vörösmarty. 27. Neked élni kell o' hon, Örökre mint tavasz virulni. 28. Hallgatva áll a' tér, szívünk szorul, 's egy köny beszél hazánk' nagyságirul. B. Eötves Józ. — Pesten, nov. 28. 1839. Fáy András, igazgató. Szalay László, ideigl. jegyző.

Az almanachtársaság nov. 12én tartott nagy gyűlésében, az igazgatóválasztmány jelentést tön évi munkálatiról, jelesen: A) Az almanach kiadása tárgyában, előadván, miképen a' betűk iránti értekezés egy londoni nyomtató-műhellyel fogatlan maradván; 's emmi idővesztés után a' Parisban megrendelt betűnyak csak 1840ki januárban érkezendnek meg; az aczélmetszők pedig előbbi vállalatokkal levén elfoglaltva, csak aprilsre ígérkezhetek műveikkel; de különben is a' szerkesztőhöz mindedig kevés tartalomunka küldetett be: határozottat, hogy az almanach kiadása a' jövő évre már elkésvén, címnapjára az 1841. évszám nyomassék. Egyszersmind helyesirás' tekintetében a' szerkesztő megbízaték, hogy a' legközelebb gyakoroltatni kezdett mód nyomán semmi kihagyójelt ne használjon. B) A' pénztár nov. 12keni állapotját következő pontokban bemutatván: a) A' napló' tételei szerint, a' fenirt napig befizetett 154 és 1/2 részvény után, bevétel volt 1515 f. p. p. b) Ugyanannak kiadási tételeivel egybevetvén az elnök általványit, az ebből kifejtett összes kiadás mennyisége 315 ft. 33 kr. c) A' b) alatti összeget az a) alattiból kivévén, kelle a' pénztárban lenni 1229 ft. 27 kr., melly készpénz-összeg a' pénztárban megis találtatott, az igazgató választmány munkálata jóváhagyván, a' nagygyűlési ellenörködés értelmében Jerney János, Nagy Ignác és Ujváry Ferencz urak a' számadások vizsgálata végett kiküldettek. Ez uttal egyszersmind tapasztaltatván, miképen az egyesületi tagok többsége részvényeit mindedig nem fizeté be; nehogy a' vállalat létrehozása pénztári hiány miatt akadályoztassék: tisztelettel felszólítottak, hogy az alapszabályok 's aláírás-ívek utján kifejezett értelemben részvényeiket Csanády Ferencz egyesületi pénztárnok urnál (Ujvilágutca, Reisingerház, 554. sz.) minelőbb lefizetni méltóztatassanak. A' jövő közülés napjaul 1840ki medárdi vásár vasárnapja tűzetett ki, azon határozat kíséretében, hogy az akkor véghez menendő tisztujítás iránt a' társaság előleg értesíttessék. Kuthy Lajos, m. k. jegyző.

Budapesti napló. Olly ohajtás sikerülését látjuk közelitni fővárosunkban, mellynek már legalább század előtt teljesülni kellett volna 's melly iránt leginkább csak az rendkívül szembeszökő, hogy létesítése csak most jó indítványba. A' magyarok legdicsebb királya tiszteletére még nincs emlék állitva hazánkban! való ugyan, hogy neve örökre élni fog minden magyar kebelben, de azért küljellelis illő mutatni, hogy méltánylani tudjuk azon fejdelem érdemeit, kit feledni soha nem fogunk, 's annak ki nem láthata' szívek belsejébe, meg akarjuk mutatni, mikép a' hála nem hal ki a' magyar kebléből, midőn azt méltó tárgy gyulasztja hő lángokra. 'S ki volt a' magyarok legdicsebb királya? Ki más, mint Hunyady Mátyás az igazságos, kinek neve szent hagyomány gyanánt hangzik a' magyar ajkáról: 's végre most, amyi század után társaság szövetekezék fővárosunkban, melly aláírás utján a' nagy Hunyady János még nagyobb fiának, a' feledhetlen Mátyásnak emléket szándékozik állítani. Hogy pedig ez emlék méltó leend azon nagy célra, mellyre szenteltetik, arról egy részről Ferenczy kitünő jelességű szobrászunk lángelmeje, más oldalról pedig azon készség eléggé kezességek, mellyel hazánkiai versenyegve sietendnek aláírásikkal tehetségök szerint előmozdítani e' nagy-szerű vállalatot. Hogy minden aláíró önmagát tisztelendi meg ezzel, azt említeni is fölösleg. A' terv részleteiről közelebb alkalommal bővebben szólnadunk. — A' pesti gyermek-ápoló intézet folyvást gyarapszik 's valóban leghathatósb pártfogásra és egyszersmind utánzásra méltó az egész hazában.

F. évi aug. 16kától oct. 31keig e' pesti szegény gyermek-kórházban összesen 154 gyermek részesült czélszerű ápolatásban; ezek közül befekvő beteg, vagy is olyanok, kiknek betegsége halálos, vagy kik honn semmi gyámolításra nem számolhattak, 68, kik közül anyjostul 21 nyere tápláltatást az intézetben; meggyógyult, vagy legalább javult 46; meghalt 7; gyógyítás alatt maradt 15; külső betegek vagy is olyanok száma 86ra ment, kiktől nem akarván megválni szüleik vagy rokonik, honn tarták őket, hol ingyen látt. el azokat gyógyszerekkel 's orvositanácssal az ápoló intézet. Belső bajban 129 szenvedé, sebésziben vagyis külsőben 25; ez utóbbiak közül nagyobb sebészi műtéten 3 ment keresztül; fiubetegek száma 74, lyányoké 80 volt, közülök a' legfiatalabb beteg 5 hetes, a' legidősb pedig 13 éves. Házasságon kívüli gyermekek száma 1—5 viszonyban állott a' házasságban nemzettekéhez. Mult octob. több jeles idegen látogatón kívül Nádorné ő cs. kir. fhgseje is magas jelenlétivel kegyeskedék szerencsesítini ez intézetet, majd két óraig mulatván abban 's dicsőretele méltatván az egész rendezetét. — Miss Pardoe, a' nagyírú angol írónő, kiről már többször méltánnyal emlékeztek lapjaink, hazánkról megkezdett munkája első kötetét már bevégezé 's el is küldé londoni kiadójának; e' kötet leginkább országgyűlésünkről szól, mellyen hoszasb ideig tartózkodék e' lelkes hölgy. A' parlamenti szellemű angolt a' színezet élénksége, a' magyart pedig intézvényinek 's nemzetiségének helyes méltánylata bizonyosan fogja örvendeztetni. A' 2dik kötet a' honi intézetekről szól, a' 3ik pedig „Duna“ czim alatt hazánk kereskedési érdekeit fogja bonczolgatni. Valóban igen kor-és czélszerű vállalat lenne, ha ügyes fordító és munkás kiadó találkoznék e' munka meghonosítására. — A' pesti egyetemben francia és angol nyelvtanító Lemouton K. János ur, a' m. színész társaság jelesb tagjainak az imént említett nyelvekben kiképezése körüli fáradozásin fölül, most a' francia költeszet ritka és szép gyűjteményét, a' drámai literatura minden jelesb íróinak munkáit Corneille- 's Racinetől kezdve a' legújabb korig 's egy nagy francia szótárt a' színházi könyvtárnak szives volt ajándékozni. Miért is ezennel az igazgató választmány nyilvános köszönetet mond. — Aranyosmarótrul Bars megyéből csodagyermek érkezett Pestre, neve Renner Anna, ki rendkívüli elmetehetséget tanusít fejszámolásban. A' kis csodagyermek az ujjvilágutcai „Arany-sas“ vendégfogadóban mutatja bámulatos tehetségét délelőtti 9—12 és délutáni 1—4 óra közt. — E' napokban meztelen férfi holttestet fogtak ki a' pesti parton a' Dunából; kezei és lábai össze voltak kötözve, mi erőszakos halálra mutat. — A' lánchid körüli előmunkák naponkint nagyobb élénkséggel kezdnek folyni; a' mostani csekély víz igen kedvező e' tekintetben. — Magyar színpadunkon f. hó 23ikán „Hamlet“ adaték; 24iken „Saardami polgármester“; 25iken „Fiatal keresztanya és Hagyatok olvasnom!“, 26iken Éder Lúiza jutalmára bérszűnettel először „Politikus eszmadia“ bohózat 3 felvonásban dalokkal és tánczcal; német után magyarosítá Balog István, zenéjét szerzé Kaczér; 27iken „Belleisle Gabriella“; 28kán „Tékozló“; 29kén „A' napló“ vigj. 2 felv. ezt követe „A' gyámság“ vigj. 2 felv.; — A' játékszini zsebkönyv szokás szerint a' sugók szerkesztése alatt fog megjelenni, de hir szerint az eddigieknel esinosb külsővel. — Szerdán, dec. 3kán, Megyeri Károly jutalomjátékaul „Tatárútás“ bohózat 3 felvonásban, írta Gaal, zenéjét szerzé Thern, kerülend színpadra.

Agárd (Nógrádmegye) nov. 13kán: Szüreti vígalmakról álmodánk még, midőn m. h. 31kén felviradva nem kevésse riasztónk vellekünk hóval borított volta. Savanyu arcainkról olvasván azonban kellemetlen vendéglétét ő hősága, csakugyan még azon nap bucsút vett tőlünk. — Borunk akója 6 — 7 f. kel 's tisztelőin hatalmát gyakorolja már. Zsibaj váltá fel helységinkben a' esendet; éjjel ugy, mintnappal, csak vidor dalolást hallunk; az ujongatók 's tántorgók serge hadüzenet nélkül is harcztot kezd egymással, mi hihetőleg addig tartand, míg a' megnehezült utaktól visszarettent borvevők ki nem ürítendik pinczéinket. — Juhaink sántaságban már másodszer kezdének nyavalyogni. —

A' nyilvános énekiskolához, melly a' pestbudai hangász-egyesület igazgatása alatt jövő év kezdetén nyitattik meg, további körülmények kivánataig egy énekantató fogadtatik fel. Kötelessége leend hat száz váltó forintból állandó fizetése mellett naponként egy huzamban két óraig tanítani. Kik e' hivatalt elnyerni ohajtják, ne terheltessenek kérelemlevelüket egyesületi elnök Festetics Leo grófhoz (Szél-utca, Scherhofer-ház, 2dik emelet) f. e. dec. 7ig benyujtani. Mátyás Gábor, egyes. titoknok.

(Változások a' cs. kir. hadseregben.) Hartmann Prokóp gr., altábornagy, az udv. főhaditanácsnál tulajdonosává lön Bentheim-Steinfurt 9 sz. gyal. ezredének; Grueber Vilmos b., altábornagy és osztálynok, másodtulajdonosává házassai és rajnai Emil hg 54 sz. gy. ez.; Haller Ferencz gr., ezredes, magyar nemes testőrségi alhadnagy, ugyanott főhadnagygyá; Engelhardt Sándor b., Kinsky gr. 47 sz. gy. ezr., Rajner cs. kir. fhg főainál gondviselővé; előléptettek, vezérőrnagygyá: Cont Albert ezredes, az első 16 sz. oláh határvézr.; alezredesekből ezredesekké: Killo József, az 5 sz. pattanyus ezr., az ezredben; Fichard Miksa, a' mérnöktestület, ugyanott; Bellegarde Henrik gr., Fiquelmont gr. 6 sz. vasaszerz., az ezredben; Kristóffy Ambrus, József fhg 2 sz. huszárezr., az ezredb., Soutter Ferencz, Istvar fhg 58 sz. gy. ezr., Watlet b. 41 sz. gy. ezr.; Helbig Károly, Baden nhg 59 sz. gy. ezr., az ezredb.; Pary József, Lucca hg 24 sz. gy. ezr., az ezr.; Eichenheim

Fridrik, Auersperg gr. 5 sz. vasaszer., az ezredb.; őrnagyokból alezredeké: Stvrtnik August b., a 4 sz. pattanyus ezredből az 5ikhez; Baritz György, a mérnöktestnél, ugyanott; Stranzky József, Lucca hg 24 sz. gy. ezr.; Dallwitz Günther b., Baden hg 59 sz. gy. ezr., gránátos zászlóalj-parancsnok; Bartels Vilmos, Fiquelmont gr. 6 sz. vasaszer.; Dessewffy Mihály gr., József fhg 2 sz. huszárezr., és Coppel János, Auersperg gr. 5 sz. vasaszer., mind az ezredb.; végre Simonich Máté, Watlet b. 41 sz. gy. ezr., István fhg 58 sz. gy. ezr.; kapitányokból őrnagyokká: Halla József az 5 sz. pattanyus ezredből a 4ikhez; Kleindorf Miklós, a mérnöktestnél, ugyanott; Müllner Mihály, Toscana hg 4 sz. vasaszer.; Nestel Vilmos, Palombini b. 36 sz. gy. ezr.; Schöpfer Ferencz, Fiquelmont gr. 6 sz. vasaszer.; Glücksberth Károly, József fhg 2 sz. huszárezr.; Lindemann Leopold, két szicziiai Leopold hg 22 sz. gy. ezr.; Kiszlinger József, Auersperg gr. 5 sz. vasaszer.; Zhorszki Mór, Lucca hg 24 sz. gy. ezr.; és Moser Antal, Watlet b. 41 sz. gy. ezr., mind az ezredb.; végre Coltery Eduárd az 5ik vadász zászlóaljtól a 9ikhez parancsnokul; Piquet Fridrik, Prohaska b. 7 sz. gy. ezr., Baden hg 59 sz. gy. ezr.; és Hausknecht Ferencz, a ruhatári tisztségű, ugyanott. Schwing Károly parmai hűségű szolgálatban ezredes, a cs. kir. hadsereg ezredesei közé soroztaték; Parma Ferdinand, két szicziiai Leopold hg 22 sz. gy. ezr. őrnagy, Boccalari gránátos zászlóalj parancsnokává lón; Stein Ferencz, ezimzetes őrnagy, a bécsi örkörházi parancsnok mellett, valóságos őrnagygyá; nyugalmaztaték: Edelsbacher Máté, vezérőrnagy, altábornagy ranggal; Richter Ferencz Baden hg 59 sz. gy. ezr. őrnagy; kapitányok közül: Schemberger János, Hoch- és Deutschmeister 4 sz. gy. ezr.; Pozder Miklós, Ferencz Károly fhg 52 sz. gy. ezr.; Dennern János, Fürstenwaerther b. 56. sz. gy. ezr.; Schkedl János, Paumgarten b. 21 sz. gy. ezr.; Wrazda Gottlieb b., Lajos fhg 8 sz. gy. ezr.; és Balassa Konstantin, Schwarzenberg hg 2 sz. dzsászer., mind őrnagy ranggal. Kraushaas József, nyugalmazott kapitány, őrnagy rangot kapott. Külföldiek az elfogadásra és viselkedésére engedelmet kaptak: Piret de Bihain Antal b., vezérőrnagy, Albert fhg kamraelnöke, a lengyel kir. Szaniszló-rend első osztálya díszjelét; Hesz Henrik vezérőrnagy, és Zichy-Ferraris Viktor gr., alezredes, Toscana hg 4 sz. vasaszer., a római cs. kir. követségű, az ottoman érdemrendet; őrnagyok közül: Grünne Károly gr., Szász-Coburg-Gotha hg 1 sz. dzsászer., a lengyel kir. Szaniszló-rend másodosztályú díszjelét; Süber Károly János, Warlich Ferencz és Collins Agathon, mind Baden hg 59 sz. gy. ezr., a baden-hűségű zähringri országnrend lovagkeresztjét; Wernhardt Pál b., Albert fhg 44 sz. gy. ezr. kapitány, és Kral Pál Mengen b. 4 sz. vasaszer., az orosz csári sz. Ladomér negyedosztály rendjelét; végre Gajazzi Ferencz, Fridrik Vilmos porosz király 10 sz. huszárezr. kapitány, a Lucca hűségű sz. György-rend másodosztályú díszjelét.

Tözsér- és Iparügy. M. V. vásárhely, nov. 14-én: Nálunk az idő már 6 nap óta borútan fényben kellekedik. Szentmártonnap vésárunk egy volt a legnépesebbek közül. Baromvásárunkon leginkább tulok, vágni- való ökrök és esikóknak volt keletük. Amazok keleti ára 150—160, ezeké 80—90 forint, az utolsóké pedig, melyeket inkább némely Debreczenből jött csikószedő keresett, 100—200 a legszebbeké 250 rfrint is. Dohányt olly tömörkedet hoztak: hogy a piac minden utczái telve voltak az egymásra halmozott dohánycövekkel. Azért ennek legeskegyebb ára volt: mázsájaa legjobbnak csak 10—12 forton kelvén; nagyobb részt a természet legületlenül haza vinni kénytelenítették. A bolti árusok ajkairól semmi panasz nem hangzott s még a máskor zúgolódni szokott tótság is elégtelven takarodott el. Csupán a földmivelők homlokán boronga komor aggodalom, minek okát könnyű kitalálni! E.H.

KÜLÖNFÉLE. Kalocsai: A lelki buzgóság, szent élet, épületes példa, jótékonyág s felebaráti szeretetnek naponkint újabb bizonyítványait adja honunkban a katholika hierarchia Nestora, 88 évű Klobusiczky Péter kalocsai érsek, ki azonkívül, hogy esztendőnkint minden valláskülönleg nélkül a szűkölködőknek nemcsak Kalocsán, Pesten, Budán, Pozsonyban, hanem az ország más részeiben is sok ezerre menő segédelmet nyújt, legújabbán a kalocsai árvák számára 6,500 forintot egy derék tágas épületet vásárolt, s részükre, kiket éltében maga pénztárából tanítat, élelmeztet, ruháztat, s e célból rájuk esztendőnkint 3000 frot fordít, legközelebb 35,000 fr. tőkét tön le olly föltétellel, hogy e magpénz kamatja mindig a tőkéhez esatoltassék s növekedjék éltében; elhunytá után pedig fordítottassék a kitűzött sz. célra. Nem mulaszthatjuk el ez uttal megemlíteni más egyéb jótékonyágait; ugyanis, 1822-diktől, mióta t. i. érseki székét elfoglalta, esztendőnkint 30 jöviseletű tudományokban magokat kitűntető, de szegényebb sorsu diák a kalocsai gymnasiumban fejenkint 100 forint segédpénzt nyer tőle, s ezekre eddiglen közel 57,000 frot adott ki. A pusztai (19 népes pusztá Kalocsához tartozik) tanítók sorsa javítására, egyszersmind tanítói hivataluk buzgó teljesítésére esztendőnkint 200 frot, s így közel 3,000 frot adni kegyeskedett, biztosítván elhunytá esetére is e segédmezést. Hajós m. városban igen alkalmas egy emeletű paplakot emeltete majd 21,000 fton. Szakmár népes pusztában jó izlésű templomot építette, mely tégláján kívül 12,000 ftnál többbe került. Csanaád helységben templomot, papházat és iskolát készíttete 17,000 fton; egyszersmind plébánus-tartásra 9000 fr. kamatozó tőkét tett le; a templomnak szükségére pedig s bel-díszítésére, 9,211 frot költött. A bácsi templom kül- és bel-javítására 4000 ftnál többel adakozott. A cholera után a szülőktől megfosztott árvákat urodalmából mind összegyűjtötte, s azokat az árvák intézete alapításáig taníttatta, élelmezettete, ruházza 50,000 fr. költségivel. A helybeli gymnasium első grammatikai tanítóját 1828 óta eddig 8,250 fttal fizette s állandó ezután fizetése tekintetéből 13,250 fr. tőkét tön le. A szatmári püspökme gyében nem rége fehérgyarmati (az érsek szülőföldje) plébánusnak és a templom szolgáinak, kik szegényül valának el látva, jobb létükre 10,000 fr. tőkét alapított, esztendőnkint kamattal jövedelmezőt az említett célra. A kalocsai érseki templom részére a szentség előtt állandóan égő s 9,000 frot felülhaladó pompás ezüstlámpát csináltatott; a templom egyéb ékesítésére pedig, a régiebből nem is szólván, legközelebb 5,000 frot költött. A növendék-papság helybeli házáat majd 4,000 ftra menő költséggel bővítete. A szegény betegok számára egész urodalmában, az e végre nevezett urodalmi orvosok által rendelt gyógyszereket, melyek az utóbbi számolás szerint majd 10,000 frot tesznek, önmagáéból fizette. Pestmegye házának ujonan építendő részére 100,000 égett téglán kívül 14,188 fttal járult segedelem gyanánt. A leopoldi intézet, vagy is amerikai szegény katholicsok, szentegyházak stb. segedelmezésére esztendőnkint 1200 fttal, és így azon intézet kezdetétől fogva többet 12,000 ftnál adakozott. Jóltevő intézetei kiterjednek Budára, Pozsonyra, Bécsre, hol megbízottai által a szegényeknek, szűkölködőknek, árváknak mindennit esztendőnkint 1,000 frot osztogattat, s így a szenvedő emberiség fölsegelésére e helyeken mint kalocsai érsek már 45,000 fton felül adakozott. De a tavali dumáradás által kárvalottak sem maradtak feledékben; ugyanis a pesti szerencsétlenek 5,000 fttal segítete; Kalocsán károsult jobbágyit kenyérral, liszttel, rőzsével, épitékfával és sziate 5,000 fttal vigasztalta meg. A nemzeti helybeli iskolákban próbatételkor, melyen mindig személyesen van jelen, a tanuló kisdedeket gyöngé korukhoz illő jutalmazza, a tanítókat pedig érdemlett dícséreten felül mindenkor aranyokkal serkenteti hivatali buzgóságukra. Ide nem érte mindennapi bő és számos alamizsnákodását s egyéb titkon adott segedelmezésit, melyek szinte sok ezerre mennek, csak bi-

zonyosan tudva levő jótéteményl közel 400,000 ftra rugnak. Aldás illy fő pásztorra, hazafira s emberbarátra! — D e z s e n nov. 12-én végző heces, közhasznú életét a köz szeretőtű Hallor István gr. szélütésből következtet napi gyöngékedés után élte 77dik évében. A néhai érdemes férfiú előbb Alsó-Fejér, azután b. Szolnok megye főispáni hivatalát köz megeléggéllyel folytatta, s az idő minden viszontagsági s változó fordulási közt is ugyanaz maradott (semper idem) s minden mellék tekintet mellőztével hiven egyenes lélekkel folytatta kitűzött pályáját. Béke poraitnak! — Ó Tordán nov. 6ik s köv. napjain tarták Torda megye RRendei közgyűléseket J ó s i k a Lajos b. elnöklete alatt. A szönyegre hozott tárgyak köv. valának: 1) A kerületi tiszttár választatása máskorra halasztván, miután az alsó kerületi alszolgabírák s adószedő biztosok választására nevezett biztosság (a felső kerületben közelebbi alkalommal történt meg e hivatalokra választás) munkálatát bealta, kinevezteték: a lupsai járásban P a p a i Lajos alszolgabíróvá, Ajtoni József adószedő-biztossá; sz. lászlói járásban Jobbágy András sz. bíró, Galli Antal adószb.; to-roczkai járásban Pénteki János sz. bíró, Roth Antal adószb.; aranyosi járásban Pénteki László sz. bíró, Koródi Sámuel adószb.; mezőszégyi járásban Koródi János sz. bíró, és Kovács József adószedő-biztosakká. 2) Az alsó és felső kerületi derék és fluszéki bírák hasonlóvá a RRdek egy szívvvel szájjal Ercsei József urat jelölték ki a kir. főkor-vaalra a RRdek egy szívvvel szájjal Ercsei József urat jelölték ki a kir. főkor-mányszek elibe terjesztendőnek azon kérés mellett, hogy e hivatalra a megye körül magát annyira érdemesített Ercsei József kijelölését helyben hagyani kegyeskedjék. 4) A megyei erdők, úgy a bujakórban szenvedők sorsának könnyítésére nézve biztosságok neveztetek ki. — A legravaszabb róka is utóljára csávába kerül: régi magyar közmondás, mely eleitől fogva sok magyar s nem magyar atyánknál teljesült, közelebb ennek kézzelfogható példáját adta Rajner János is, ki mult nyáron olly ármányosan rá szedett egy szemes s ügyes kolozsvári nagykereskedőt. E csíny utánkolozsvárt szíve vágyait könnyebben mint gondolta kielégítve látván, Brassó-nak vette útját, ott s a nagy város körében, böles előrelátása újabb jeleit adandó. Előpatakán tüntető ki legfényesb mutatóványát fűrfangosságának: ugyanis magát hazánk egyik főrangú asszonyosága megbízottjának adván ki, e végett annak s kísérete számára, melyet legalább 60 személybelinek fillente, minden kényelmesh, még ki nem bértett, fűrdő lakot kifogadott s a vendéglőt nagy nyereségi remény-nyel egy elkábította, hogy az nyakra főre Brassóba nyargalt s ott több száz frot magas vendége illő elfogadására elvásárolt, az albiztos azonban több napig mag-gát s lovait a tetőtől talpig örvendező vendéglővel legjobb tartással legszebb szállá-gát s lovait a tetőtől talpig örvendező vendéglővel legjobb tartással legszebb szállá-son hízaltatá, s mind ezt egy kr. költség nélkül. A magas vendég megérkezése közelgetvén, azon szin alatt, hogy azt a fűrdő helyére vezesse Brassóba ment. Elő-patakán hagyván egy súlyos és nagy terjedelmű ládát gyanu-eltávoztatásra, mely, mint mondá, drága porcellán edényekkel van töltve. Brassóban kevés ideig portá-zott, nem találván a megfontolva cselekvő száz és görögység közt az előpataki ven-déglőhöz hasonló, ki pusztá szép szóra erszényét átnyujtsa minden sohonainak, Jassyba szökött s midőn a gyanakodó vendéglő nyomába indult, ő már hegyen bok-ron túljárt, a ládában pedig drága porcellán helyét mi foglalta el? azt csak a sze-gény megcsalatott vendéglő lelke tudta: külső ugyanis, hogy a láda szalmateker-cesekbe gondosan eltakart kovaeskövekkel vala megtöltve. Most azonban Jassyból híhető hasonló tréfák miatt, tisztes őrizet mellett Kolozsvárra küldetvén, miután a rendőrség a mint lehetett, szíve titkait kifürkészete, hasonló alkalommal Brassóba visszakísértette. — Egy gyermek a temetőben kolespuskával játszván, mint az égő taplót a lyukhoz illeszté, a tapló késő leégte miatt vigyázatlanságból a kis fegyver épen akkor sült el, mikor még nem várta, s a bele gyurt öngolyócskák orrát szakíták le a nyomorultnak. Újabb intéz, hogy a fegyverrel, bár rozsdás, vagy kolesból idomi-toit legyen is, nem jó tréfálni. — A m. vásárhelyi közönség lelkes része, a még tavaly színészek hozatása végett alakult J á t é k s z i n i E g y e s ü l e t n e k eléggé meg nem köszönhető gondoskodása következtében nov. 2a óta ideleli a színház örömeit. Lelkes része mondók, mert köztünk a közönség nagyobb része még nincs oda emelkedve: hogy a színházban szellemi élvezést meríthessen, neki in-kább a szemvarázsló külső illogás, buba-tánczok s mechanikai gyakorlott-ság szülte elváltozások ragadják meg lelkületét, s ezt annál bátrabban el-merjük mondani, mivel mult júniusban köztünk mulatott Pratté testvé-rek mesterséges játékszínén adott darabok nézésire mind a mellett hogy a nyelv német s a bementi jegy egész színházban minden helyre 20 ezüst kr. volt, özönnel tódult a sokaság, s a mesteremberné inkább meghalt vol-na, mintsem a fából csinált Gáspárkát, a tojásból kikelt kigyót, az óriás tag-jaiból született tánczoló apró embercsoportot, meg ne nézze! Mind e mellett teljes reményünk, ha a több meghívott színész elérkezendik, hogy színház-nak bértelt tánczteremünket többen is látogatandják. — F ö l d v á r o t t (Do-boka várm.) nov. 1-jén a halál földmivelő társai közül kiragadá Bota Márton zsellér embert. A 100 évű öreget az egyszerű nép érzékeny könyek közt kísértte ki nyughelyére. Dobokában a szarvasmarha és sertés láb és szájfá-jásban sinylódik E. H. — A pesti m. tud. egyetemnél a lefolyt 1837/8 év alatt tanári koszorút nyertek: I.) theol. tudom.: Nachtigall Jakab kegy. esk. prof. Soics Venczel zengmeyerí növ. pap. Paulovics Lázár s Volo-zár Vazul mun-kács megyei növend. k. H.) A törv. tud. Szmodek Mátyás zágrábi akad. prof. Paintner János és Oreczy Ferencz báró. III.) Orvosi tanból 50-en: Krinner Jó-sef, Pfeiffer Mihály, Schöfft Károly, Szabó Ferencz, Vallaszky Lajos, Kolb Bertalan, Bunzel Gábor, Lósy Pál, Cornides Péter, Fraenkl Jakab, Mé-száros Rupert, Munkácsi Mihály, Rezsnyi Károly, Skulteti György, Má-gocsi Vincze, Tóthfalusy Miklós, Ercsey Imre, Heischer Fridrik, Katona Gerzon, Polák Károly, Gottwald János, Siró István, Bulbuk Antal, Sig-mund József, Kulesár Döme, Elsaszer Ferencz, Fischof Ignác, Daubrova Ignác, Molnári József, Hlavatsker Ágoston, Lumnitzer Károly, Kocsis István, Hoffer István, Paray János, Gerenday József, Grünwald Pál, Rich-ter Dani, Harmath Márton, Czirbusz István, Novinec Szörény, Vietoris Sándor, Szemian Pál, Tarsóczky Máté, Say József, Joachim Guliel, Rózsa Ferencz, Csizsár Samu, Klein Ignác, Santa Ferencz, Zaják István. IV.) Sebészeti tanárokká: Pfeiffer Mihály, Flór Ferencz, Stockinger Tamás. V.) szép művészeti s böleselkedési - tanárokká: Szuppan Zsigmond eszterg. pap, Perlaky László ajt. isk. Herbánszky Adolf ajt. isk., Polák Edus ajt. isk., Ovszák Aloiz ajt. isk., Scherbaum Arnold kapisztráni sz. Ferencz-rendű pap; Ascher Enoch izrael. Petter Kajetan selmekzi akademicus. Lónyay Meny-hért, Sisulak Ágoston kapisztráni sz. Ferencz-rendű, Végh József ajt. isk., Spindlhuber Ed., ajt. isk., Hallermajer Elek ajt. isk. pap; Grohé Eduard eszterg. pap, Szepessy Imre ajt. isk. pap. VI.) Mérnökökké 31-en, gyógy-szerész-mesterekké 70; sebész és bábáskodó mesterekké 15; polgári sebész és bábáskodó 57; szemész-mesterré 3; bába 76. — Balassa-gyarmaton, Nógrádmegyében, a megyei dolgoztató s javító-házban nem-

csak pakrócz - hanem szür-szövésre 's más durvább minőségű posztó-készítésre is tanítják a foglyokat, kik ezenkül még naponkint délután 1 — 2 óra közt írás, olvasás és számolásban is oktatást nyernek. A tanítványok szorgalma dicséretre méltó, ambár némelyek közülök már 40ik évükön is tulhaladtak. A tótok anyai nyelvükön kívül magyarul is tanulnak olvasni. A bécsyőri vasut két mérföldnyi térségen annyira elkészült már, hogy csupán az utolsó kéz kívántatik még hozzá. A földmunkák már félig készek 's e szerint, ha semmi előre nem látható akadály nem gördül közbe, jövő nyáron Badenig megnyithatni az egész vonalt. — Beriot egyik hangversenyén Bécsben Liszt hazánkfiaival kettőst játszott, az hegedűn, ez pedig zongorán. — Mihanovich salonichii consul nov. elején „Zrinyi“ gőzö-sön Zimonyba érkezék, honnan másnap folytató utját új rendeltetési helyére.

A m e r i k a

(Az egyesült statusok bankja elhunyt.) Az ujjorki Herald következő halottjelentést közöl: „Legutolsó szombatn, 30ik évében, elhunyt az egyesült statusok bankja. Már több év óta erőgyöngülést érte 's a híres Jackson tanár nyugalomba vonulást tanácsla neki; mivel azonban nyugtalanabb természetű volt 's Biddle tanár nagy befolyással bírt nála, rá hagyá magát ettül beszéltetni mértéküli mozgásra, 's kárt okozta magának, nagy gyaporterhet akarván fölemelni, mi igen erős vérkeringést vagyis átszí-várgást szüle. Hashajtószer (mit trattanak is neveznek) nagy mértékben és ismételve használtatott; de azok ellenmérgekhez hasonlag, melyeknek az életet ujjitni kellene, olly erősen hatának a gyöngö testre 's így, erős fájdalmak nélkül, végzé be pályáját a beteg. Elhunytát sokan fájlalják, főleg néhány szegény hírlapíró, kik a boldogult jótékonyágát bő mértékben izlelék. Nyugodjanak békével hamvai!“

S p a n y o l o r s z á g.

(Espartero Madridba készül utazni. Cabrera hajlandó alkudozásra.) Rendkívüli alkalommal érkezett madridi hírek szerint Espartero még 20dika előtt Madridba fog érkezni, hova tetemesb haderőt is vár a ministerség rendfőntartásra. Balboa, Mancha tartomány parancsnoka, katonai kormányzó lett Madridban. — Nov. elején majd az alkotmányosak hatalmába juta Cabrera. Tortosából ugyanis egy angol ügyvivő érkezék főhadiszállására, azon jelentéssel, hogy 10 ezer puskája van egy angol hajón. Cabrera hitelt adván ez igen örvendetes hírek, azonnal megindult az ügyvivővel két segéd és 60 lovas kíséretében a tengerpart felé. Segédit előre küldé 's mivel ezek nem tértek vissza, tehát gyanakodni kezdé, 's néhány lo-vast küldé azon táj felé, mellyen keresztül kellett volna haladnia, hol puska-lövéssel fogadák azokat a házakból. A lovasok gyorsan visszatértek Cabrerahoz, 's utóbb kivilágék, miszerint néhány alkotmányos század volt a faluban, mellyek bizonyosan hatalmukba kerítették volna Cabre-rát, ha gyanakodása még jókor meg nem szabadítja őt. Egyébiránt Cab-rera még folyvást nagyszámu serget vezérel, melly hűséggel ragaszkodik hozzá. Mintegy ezer carlospárti férfi hagyá el legközelebb titkon Fran-cziaországot és szaporitni szándékozik Cabrera harczosít, ki folyvást csodált hőse az aragoniaknak. De mind e mellett is jól tudja ő tulajdonképi helyzetét 's ügyének állapotját; tudja ő, hogy megmenthetetlenül el van az veszve. Azt sem titkolja ő, hogy örültség lenne meg makacsabbul ótal-mazni azon ügyet, mellyről már maga d. Carlos is lemondá. Cabrera al-kalmasint örömet aláírná már a bergarai szerződést, csupán Espartero gögje hátráltatja, ki a négy tartomány lecsöndesítése által olly dicső tet-keket tulajdonit magának, mikkel, véleménye szerint, egyedül csak Na-poleon mérközhetik. Espartero szemeiben Cabrera csak megvetésre méltó rabló, ki semmi alkudozásra nem érdemes. Espartero el akarja őt fogatni, hogy rettentő példát allithasson föl megbüntetésivel. Bár a ministerség szí-vere venné e dolgot, 's ellenkező bánásmódra bírná a fővezért! Spanyol-ország boldogsága egyenesen attól függ, hogy minélelőbb tökéletes béke áldását élvezhesse. —

(Rumigny állaspontja Madridban.) Madrid, nov. 9ikén: „A cor-tes-elhalasztás szükségét azzal támogatá a kormány, miszerint a minis-terseget csak e föltét alatt ujjithatni meg; 's ime már félig elmúlt a kitü-zött határidő, 's még sem történt semmi e fontos következményü kérdés eldöntésire. Ugy látszik, hogy Toreno gr nem igen bátorodik föllépni a Parisból hozott tervekkel, miután személyesen meggyőződheték, misze-rint koránsem ütött még azon óra, mellyben föltétlenül francia gyámság alá lehetne helyezni Spanyolországot. Mindenki átlátandja, ki az itteni vi-szonyokat ismeri, miszerint Spanyolország már fekvésinél fogvást is ki van tételve Franciaország tulnyomó befolyásának, 's hogy ez utóbbinak sorsa mindenkor visszahatással leend e felszigetre. Bizonyosan nincs szük-ség nagy erőre, hogy a spanyolok ez állítás igazságáról meggyőződjenek. Sőt ellenkezőleg, minden spanyol annyira meg van arról győződve, hogy minden természetes viszony-kifejlésben is mély alapu eselszövény mester-séges fordulatit hajló látni, ha csak távulról is gyaníthatja, hogy a fran-czia kormány munkálkodásával történik valami. Annival súlyosb tehát az itteni francia követ állaspontja, ambár külszinre igen kedvezőnek látszik Rumigny helyzete. Mint nagy hatalom képviselőjének itt épenhines vetély-társa, ki terveit kémlené vagy korlátozni törekednék; ő mintegy egész Európát képviseli itt, és szándékot nem tapasztalja idegen hatalmak vetély-vágya által gátoltatni, mivel Európa keleti része félbenszakasztá össze-köttetését Spanyolországgal; azon egyetlen hatalom pedig, melly Francia-ország ellenében föntartható a súlygyent, darab idő óta csupán arra lát-szik szoritkozni, hogy Spanyolországgal politikai viszonyit régi állapotjok-ban megtarthassa. Ha nemigy gondolkoznék az angol kormány, ugy Pal-merston bizonyosan rég sietett volna már az itteni követi állomást olly fér-fira bizni, ki nem érezhetné annyira Clarendon távoztát, mert segédjé-nek hatásköre sokkal korlátoltabb, hogysem tudományit 's ismereteit cél-szerűleg használhatná. Szinre tehát kedvezőnek látszik Rumigny helyzete;

de a következmény rövid idő mulva bebizonyítandja, mikép a legjobb ter-veket is meghiúsítja a spanyolok hajthatatlan makacssága, 's hogy erre ko-ránsem kívántatik idegen hatalmak ármánykodása. Annak pusztá meggon-tolása, hogy a francia követség talán részt vesz a ministerség-módosi-dásban, elég az egész fordulat akadályoztatására, mert minden oldalról árulás és idegen befolyás elleni kiáltozások harsognak. Egyébiránt a spa-nyol kormány 500 millió realnyi kölcsönszerzésre levén fölhatalmazva, ha ezt csakugyan kiteremtheti, minden esetre lecsilapíthatja az országot, bár mint börszöngjenek is a politikai pártok.“ —

(Adó metagadások. A Marrast véleménye Cabreráról és Espartero-rul.) Madrid nov. 9dikén: „A fővárosban termékeny földre talált az adó-metagadás iránti tanács magva. Száznál több birtokos nyilvánítá már, hogy nem fogja fizetni a reá mért adót. Az Eco del Comercio közli a ki-rályné esküjét és határozott ellenszegülésre nógatja a népet, nagy diadal-lal jelentvén egyszersmind, mikép Motril lakosi metagadák a tized felét és visszaverék az ellenök kiküldött katonaságot. Illy egyenetlenkedés igen sajnós következményü lehet, mert gátolja a háboru gyors bevégezhetését; a nép hitelt ad az izgatóknak, pedig meg lehet győződve, hogy mihelyt a föllengősdiek jutnak kormányra, tüstint kétszeres adót kellend fizetnie. Az izgatók körleveleket küldöttek széllyel az országban, mikkel rendki-vüli cortes-összehivatást sürgetnek és a tanács megszüntetését hozzák, mint elkerülhetlenül szükségést, indítványba. A ministerségi fordulat még mind eddig nem látszik elhatározott irányt venni. Mindenek előtt Esparterot szük-ség kihallgatni e tárgyra nézve; meg kell mindazáltal vallani, miszerint Franciaországra is figyelni kell, mert a trónkövetelő e birodalom hatal-mában van, mi határozó következményü lehet az eseményekre. Alaix tá-bornok Amerikába szándékozik utazni, bizonyos örökségi intézkedés vé-gett. — Armand Marrast, a Tribune volt szerkesztője, Spanyolország-ban utazik jelenleg, 's főlevelezője a Nationalnak. Barcelonából novemb. 4ikéről írja, miszerint Valencia, Alicante, Malaga, Sevilla és Cadiz vá-rasokban meggyőződék, hogy ott olly szabadság 's egyszersmind nyuga-lom uralkodik, minőt alig találhatni föl Európa bármilly városában. Fran-cziaországban általánosan igen balvélemények uralkodnak e tartomá-nyokrul. Valenciában és Barcelonában semmi nyoma már az ingerültségnek. Cadiz, Sevilla és Malaga gondtalan békeálmot szendergnek tiszta egök alatt, 's csak azon kerületekben pusztítanak gyujtogatások, öldöklések és mindennemü nyomor, hol a carlospártiak dulongnak, egyébiránt pedig koránsem olly véres tekintetűek Spanyolország tartományi, minőknek azokat Franciaországban füstögetni szeretik. „Valenciában, szól továb-bá A. Marrast, meghasonlás hallék uralkodni Cabrera vezerei és azon junta közt, mellynek tagjai eddig együttmunkálathal voltak vele. Cabrera szöke és kellemes arczkifejezésü, de mégis megreszketteti a fekete bajszu büsz-ke grandokat, 's befolyását kegyetlensége daczára is megtudá tartani a katonaságnál. Az őt környezőket figyelmes kémszemekkel tartja, és min-denkit irgalom nélkül agyonlövet, mihelyt gyanítja, hogy összeköttetés-be boocsátkozott az alkotmányosakkal. Azonban mégis többen állítják, mi-szerint az angolés francia pénz egyesülve csakugyan e dühöncz körében is hatást tud gyakorolni 's főbb tanácsadóit megvesztegeté. 'S mégis folyvást magasztalják Espartero hőstetteit! Isten és a guineek segélyivel azt teendí érette Spanyolország, mit Wellingtonért tön Anglia. Spanyolország mint meztelen Achillest fogja kifaragtatni Esparterot, ki ezalatt folytatja mun-káltansági rendszerét. Teknősbeka-gyorsasággal halad ő előre, 8 nap alatt öt lieunyire ment, és parancsit ágyból osztogatja alvezérinek, 's annyi-szor változtatja véleményét, valahányszor más embert pillant meg párnáji közül. Mivel párnakon szerzi repkényit, tehát illő, hogy azon művész, ki örökíteni fogja őt, el ne feledje mellőle dicsősége ez eszközt.“ — Az Indica-teur de Bordeaux egy levelét közli Marotonak az ottani spanyol consulhoz, mellyben többi közt ezek fordulnak elő: „Mihelyt a kezeimmél levő okleve-lek rendezve leendnek, azonnal köztudomásul fogom adni azon alapos oko-kat, mik engem azon határozatra bírtak, melly olly durva gáncsra fegyverzé föl ellenem a trónkövetelő érdekeit támogató lapokat. Leleplezendem azok álnokságát, kik idegen földön keresvén menedéket, olly kimeletlen kajánság-gal kelnek ki ellenem. Megszégyenítettésükre csupán hozzám intézett leve-leiket kell közlenem. Egyébiránt megvetem őket, mikép érdemlik. D. Car-los, kihez mindenkor szeretettel viseltetem, bizonyosan maga is sajnálja már, hogy nem hallgatott tanácsomra, midőn még ideje volt. Böcsületem kívánja, hogy a királyi palást födte titkokat is kimondjam, mit eddig ki-mélettel mellőztem el.“ —

(Espana grótot holtak hírlik.) A Temps egy spanyol lap után Fran-cziaországba 's jelesül Bourgesba mondja érkezettnek Espana grótot, ho-lott más lapok szerint Espanát senki nem látta még francia földön. Némely-lyek valamelly spanyol határszéli faluban gondolják őt lappangni, mivel sem katonáji közt nem meri magát mutatni, kik számüzek őt, sem pedig azoknál megjelenni nincs bátorsága, kik ellen annyi kegyetlenséget kö-vetett el. Toulousei lapok ellenben halálát hírlik e carlosi vezérnek. Az ottani Emancipation ugyanis ezt írja róla nov. 14ikéről: „Nov. Isején megismerék 's elarulák a hegységben bolygó Espana grótot. Néhány szá-zad közeledtekor futásnak eredt ugyan a bujdosó, de csakhamar kézre került; saját katonáji azonnal megkötözék őt, és számos tördöfés-sel kivégzék, holt testét pedig Orgacia és Oriane közt mélységbe dobák a magas sziklákról, hol megtalálák ugyan holttestét, de annyira össze-zuzottan, hogy alig leheté reá ismerni. Ide naponkint érkeznek carlosi főtisztek Seagara által látomásozott utlevelekkal. Nálunk békítési híreket rebesgetnek. —

A n g l i a

(Cambridge György hg Londonban. Elegy.) nov. 14dikén délután, majd két évi távollét után, visszaérkezék Cambridge hg Londonba, Corn-

